

Jednotný vnitřní trh EU

Jednotný vnitřní trh EU

- forma tzv. společného trhu
 - vyšší stupeň makroekonomické integrace
 - uplatňování „čtyř svobod“ (tj. svobody pohybu):
 - volný pohyb zboží
 - volný pohyb osob (ve společném trhu volný pohyb pouze pracovních sil)
 - volný pohyb služeb
 - volný pohyb kapitálu
-
- Vnitřní trh EU:
<https://fmv.vse.cz/zpravodaj/jak-komunikovat-eu-projekt-tacr-pro-ceske-predsednictvi-v-rade-eu/>

Fáze vytváření jednotného trhu EHS/EU

1. Zóna volného obchodu 1965

2. Celní unie 1968

3. Společný trh

- Původní cíl EHS: vytvořit společný trh do 12 až 15 let od vzniku EHS – nebylo splněno – problémy ve světové ekonomice, vznikaly surovinové krize a proces se opozdil asi o 10 let.
- Oživena myšlenka společného trhu v polovině 80. let
- 1986 – **jednotný evropský akt** – navázal na původní myšlenku vytvořit jednotný trh a aplikoval to na novou situaci, která nastala.
- Stanoven datum dokončení vnitřního trhu do 31. 12. 1992, realizace **jednotného trhu od 1993**
- Vymezeny dílčí cíle realizace jednotného trhu

1. Pilíř - Volný pohyb zboží, služeb, osob, kapitálu a poznatků
2. Pilíř - Sbližování národních legislativ s legislativou EU
3. Pilíř - Hospodářská soutěž
4. Pilíř - Jednotný celní sazebník

Volný pohyb zboží, služeb, osob, kapitálu a poznatků

1. Pilíř - Volný pohyb zboží, služeb, osob, kapitálu a poznatků

Základem volného pohybu jak zboží, služeb, osob tak i kapitálu jsou 2 principy:

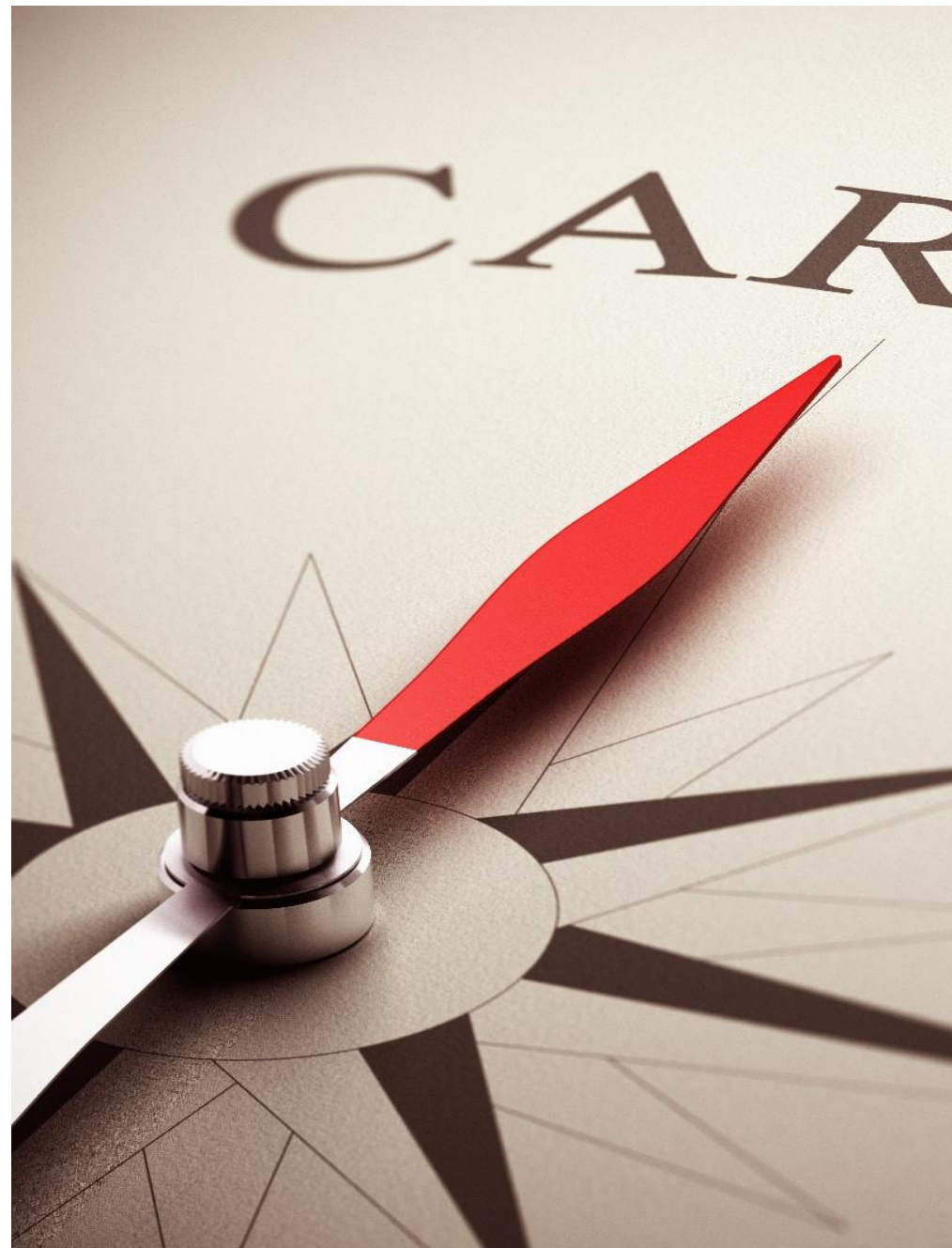
- **Princip stejného zacházení**, který zakazuje jakoukoliv diskriminaci. Diskriminací se rozumí rozličné zacházení z důvodu **státní příslušnosti** (zboží), z důvodu **místa pobytu** (především u služeb) a z důvodu **rovnosti pohlaví** za stejných okolností.
- **Princip vzájemného uznávání**, který nárokuje, aby legislativy jednotlivých členských států ES byly **rovnocenné co do jejich účinků**, tj. výrobky, které odpovídají standardům jednoho členského státu, nemohou být vyloučeny z trhů ostatních členských států, pokud se neukáže, že poškozují zdraví, bezpečnost, prostředí nebo jiné aspekty veřejného zájmu. Při výkonu služeb je základem **vzájemné uznávání diplomů**.

Volný pohyb zboží

- **Zrušení cel a poplatků** s rovnocenným účinkem, kvantitativních omezení obchodu a opatření, které mají rovnocenný účinek,
- koncept **zachování stavu** (standstill), na jehož základě členské státy nejsou oprávněny obnovovat tyto instrumenty (tzn. zavádět nové bariéry) mezi sebou navzájem,
- zrušení cel představuje **vnitřní záležitost** celní unie mezi členskými státy ES vstoupila v platnost 1. 7. 1968, **vnější záležitostí** celní unie bylo přijetí jednotného celního sazebníku aplikovaného na dovozy z třetích zemí do 31. 12. 1969 (výjimky do 1974),
- **dovršení jednotného vnitřního trhu** (1992) - byly zrušeny fyzické bariéry (hraniční kontroly a celní formality) a zaveden princip vzájemného uznávání standardů (důsledek rostoucího počtu technických bariér).

Volný pohyb služeb

- Svoboda **poskytovat služby** umožňuje státním příslušníkům nebo podnikům poskytovat služby v jiném členském státě, než je jejich sídlo,
- **právo na zakládání podniků** zahrnuje možnosti pro samozaměstnavatele a podniky zřizovat živnosti a podniky a provádět činnosti na území jiného členského státu,
- existují určitá omezení, která vylučují služby spojené se státní službou, tj. **omezení na poskytování služeb**, jež jsou oprávněné z důvodů veřejné politiky, veřejné bezpečnosti a veřejného zdraví.

Volný pohyb osob

- Volný pohyb osob v rámci Evropské unie je odvozen od ustanovení o **občanství EU**, které poskytuje **všem občanům Unie** právo volně se stěhovat, pobývat na teritoriu členských států a vykonávat své činnosti za stejných podmínek jako státní příslušníci hostitelské země,
- **volný pohyb pracovníků**, tzn. odbourání jakékoliv diskriminace z důvodů státní příslušnosti mezi pracovníky členských států a s ohledem na zaměstnávání, plat, a ostatní pracovní podmínky i pro **osoby hledající zaměstnání**.

Volný pohyb kapitálu

- Zakazuje veškerá **omezení volnému pohybu kapitálu** (investic) a plateb (platby za zboží a služby),
- členské státy jsou oprávněny **přijímat opatření** ospravedlnitelná potřebou zabránit porušování své vlastní legislativy, speciálně té, jež se vztahuje na fiskální ustanovení nebo na citlivou kontrolu finančních institucí, tato opatření nesmí být prostředkem svévolné diskriminace nebo skrytého omezování volného pohybu kapitálu a plateb,
- kapitálový pohyb je **plně liberalizován až od roku 1994**, kapitál může bez překážek plynout přes vnitřní hranice EU a hledat nejvýhodnější možnosti svého investování.

Volný pohyb poznatků

- **znalostní trojúhelník** tvoří dosažená úroveň vzdělání společnosti, výsledky vědeckého výzkumu a rychlost zavádění nových poznatků do praxe, tj. inovace,
- **aktivity**, které nová svoboda zahrnuje, **se snaží**:
 - ✓ posílit mobilitu vědeckých pracovníků, studentů, akademiků přes hranice členských států;
 - ✓ přitáhnout do Evropy špičkové vědce z třetích zemí;
 - ✓ vybudovat moderní vědeckou infrastrukturu zahrnující špičková pracoviště srovnatelná s předními světovými vědeckými centry;
 - ✓ zajistit transfer vědeckých poznatků do praxe, zejména propojením univerzit s potřebami podnikové sféry;
 - ✓ zajistit volný přístup ke znalostem a inovacím;
 - ✓ ochraňovat průmyslové a duševní vlastnictví, zejména také přijetím patentu Společenství.

Sbližování národních legislativ s legislativou EU

- 2 pilíř - vytváření **standardů** umožňuje a podporuje jednotný přístup k volnému pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu na teritoriu EU,
- **Základní principy:**
 - ✓ kdykoliv je to možné, národní legislativy se nebudou harmonizovat (dle metody), ale spíše **sbližovat** (aproximovat dle výsledku) tak, že se omezí na základní požadavky, které musí splňovat národní standardy a specifikace,
 - ✓ pokud základní požadavky jsou splněny, členské státy si musí navzájem **uznávat národní standardy** a specifikace,
 - ✓ národní standardy a specifikace jsou **postupně nahrazovány evropskými standardy** a specifikacemi, které jsou navrženy evropskými standardizačními organizacemi (euronormy).

Hospodářská soutěž

- 3. pilíř - pomáhá EU přizpůsobit se globálnímu konkurenčnímu prostředí.
- Základem politiky hospodářské soutěže jsou pravidla, jež mají 3 hlavní aspekty:
 - ✓ zákaz tzv. „**kartelových dohod**“, které mají za cíl vyloučit, omezit nebo zkreslit hospodářskou soutěž v rámci společného trhu,
 - ✓ zákaz zneužívání **dominantního postavení** jednoho nebo více podniků na společném trhu,
 - ✓ zákaz **státní podpory**, která narušuje hospodářskou soutěž upřednostňováním určitých podniků nebo určitých odvětví výroby

Jednotný celní sazebník

- 4. pilíř - dokončení celní unie,
- účelem bylo **zajištění spravedlivého** a rovnocenného obchodování členských států na základě společných obchodních bariér s třetími zeměmi,
- žádný členský stát **nemůže získat konkurenční výhodu** přístupu k levnějším surovinám a rovněž nemůže profitovat z exportu dováženého zboží z třetích zemí do jiného členského státu EU.

Ekonomické efekty jednotného vnitřního trhu

- **Alokační:** likvidací bariér dojde k posílení tlaku hospodářské soutěže, v nové alokaci všech zdrojů, v likvidaci neefektivních výrobních faktorů a rozvoji efektivních (pozitivní dlouhodobé efekty x krátkodobé možné negativní dopady, např. ztráta pracovních příležitostí).
- **Akumulační:** dopad integrace na akumulaci výrobních faktorů, které se odrazí ve středně a dlouhodobých účincích na růst. Statické efekty z posílení konkurence atd. povedou k růstu výnosů a prostřednictvím vyšších investic podniků v delším časovém horizontu růst.
- **Lokalizační:** důsledky integrace trhu na geografickou alokaci zdrojů jak mezi členskými státy, tak i regiony EU mohou být dvojznačné. Hospodářský růst může vést ke sbližování hospodářské úrovně regionů díky vyšší mobilitě zboží, služeb, osob a kapitálu. Zároveň ale může rostoucí specializace zvýšit polarizaci mezi bohatými a chudými státy a regiony – nutnost regionální politiky.

Schengenský prostor

- **Vznik zakotven v mezistátní smlouvě 14. 5. 1985** (není nadstátní smlouvou, není závazná pro všechny státy EU). Vznikla z iniciativy 5 zemí: Francie, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, SRN. Ratifikace smlouvy parlamenty zúčastněných zemí.
- Závazek postupného **odstranění kontrol a zavedení svobody pohybu** na společných hranicích.
- 19. 6. 1990 prováděcí úmluva o fungování systému
- **26. 3. 1995 po procesu ratifikace zprovoznění systému**
- 1990 Itálie; 1991 Španělsko, Portugalsko; 1992 Řecko; 1995 Rakousko; 1996 Švédsko, Dánsko, Finsko.
- Norsko, Island - přidružený status, členové Severské pasové unie
- 2007 nové členské země kromě Bulharska a Rumunska; 2008 Švýcarsko – není součástí EU, ale je součástí Schengenského prostoru.
- Členské země EU záměrně **mimo schengenský prostor**: Velká Británie a Irsko - zachovaly si hraniční kontroly; umožněno trvale vyjednanou výjimkou; odlišný systém osobních dokladů ve Velké Británii, mezi Irskem a Velkou Británií je obdobný režim hraničního styku jako mezi zeměmi schengenského prostoru

Schengenské acquis

- 1999 Amsterdamskou smlouvou zaneseno do právního řádu EU,
- **soubor opatření** ke kompenzaci zrušených kontrol na vnitřních hranicích:
- ✓ **zajištění vnějších hranic** EU k zamezení ilegálního přistěhovalectví, pašování drog a jiné nezákonné činnosti,
- ✓ **harmonizace vízové a azylové politiky** členských států,
- ✓ **ochranná doložka**: v případě ohrožení veřejné politiky nebo bezpečnosti je možné dočasné zavedení kontrol na vnitřních hranicích (mezinárodní významné jednání; konání nějakého významného sportovního utkání).

SIS (Schengen Information System)

- **Monitorování údajů** o osobách a předmětech zanesených do databáze v kterékoli členské zemi – propojení počítačových databází (hledání osob).
- **zabránění vstupu** na území osobě se zákazem v jiné členské zemi,
- **zadržení osoby** hledané policií v jiném státě,
- **vyhoštění osoby** platí ve všech zemích Schengenského prostoru.

ČR v schengenském systému

- Česká republika přistoupením k EU 1. 5. 2004 se stala členem schengenské dohody,
- kontroly na hranicích **po přechodnou dobu** – do 20. 12. 2007,
- **od 21.12.2007 ČR součástí schengenského prostoru.**